

Primární prevence nemocí hromadného výskytu

Nemoc civilizace je nemoc, jejíž změna výskytu v populaci je spojena se změnami způsobu existence civilizace. Vývojový posun civilizace vede zprvu k přeměně rizika a následně k pozorované přeměně epidemiologických charakteristik nemoci. ^[1]

Životní styl a vznik chronických onemocnění

Na vývoji onemocnění spjatých s civilizačním pokrokem se podílí řada faktorů. Zajisté je jedním z nich **prodlužování průměrné délky života**. Dalším faktorem jsou bezesporu **produkty** civilizace. Morem postmoderního světa pak bezesporu jsou důsledky obezity související s hypertenzí a diabetem mellitem 2. typu (metabolický syndrom) a nádory.

Mezi nemoci hromadného výskytu patří několik skupin onemocnění:^[1]

- infekční nemoci;
- ateroskleróza a její komplikace;
- poranění;
- abúzus návykových látek;
- nádory;
- alergie;
- stres.

Infekční nemoci jsou schopné vyvolat epidemie či pandemie. Přesto se do nemocí civilizace často nezařazují. Patří zde např. infekce HIV nebo infekční hepatitidy.

Ateroskleróza je chronické degenerativní onemocnění cévních stěn a její výskyt stále stoupá. Je spojena s dalšími onemocněními jako je obezita, diabetes mellitus 2. typu, hypertenze, hyperlipidémie a dalšími.

Poranění souvisejí jednak s rozvojem dopravy, průmyslem, zemědělstvím či dalšími odvětvími, úrazy v zaměstnání a v neposlední řadě válečnými technologiemi.

Abúzus návykových látek patří mezi globální rizikové faktory, neboť spotřeba např. tabáku či lihovin neustále stoupá.

Nádory vznikají jednak genetickým zatížením v rodinách a jednak působením prostředí.

Výskyt **alergií** vzrůstá zřejmě v souvislosti s nedostatečným vystavením přirozeným antigenům v raném dětství a zároveň vystavením alergenům a cizorodým látkám.

Ukazatel DALY

Pro znázornění dopadu určitého onemocnění na ekonomickou aktivitu populace byl v roce 2000 zaveden ukazatel DALY (*Disability-Adjusted Life Years*). Číslo znázorňuje počet let života poznamenaných onemocněním. Uvádí se tradičně v relativních číslech (nejčastěji na 100 000 obyvatel).

Jiné ukazatele (např. YLL – *Years of Life Lost*, YDL – *Years Lived with Disability*, QALY – *Quality-adjusted life years*) neznázorňují dostatečně celkový dopad onemocnění na populaci.

DALY lze nicméně spočítat jako součet YLL a YDL:

$$DALY = YLL + YDL$$

Rizikové faktory

Mezi ovlivnitelné rizikové faktory nemocí civilizace řadíme:

- kouření;
- nadměrná spotřeba alkoholu;
- rizikové stravovací návyky;
 - nelze říci, zda jsou narůstající incidence některých onemocnění způsobené přebytkem některé látky v potravě či naopak nedostatkem jiné,
- faktory prostředí (např. sociální faktory – stres, kriminalita, válka).

Neovlivnitelné pak samozřejmě představují věk (průměrný věk dožití neustále narůstá), pohlaví, genetická výbava (díky moderní medicíně přežívají i lidé, kteří by za normálních okolností nepřežili, a mají potomky).

Souhrnný ukazatel DALY v roce 2004 (podle WHO)

Prevence nemocí civilizace

Nemoci civilizace jsou multifaktoriálně podmíněná onemocnění. Primární prevence nemocí civilizace spočívá v odstranění nebo redukování rizikových faktorů. Mezi hlavní patří úprava životního stylu, stravovacích návyků. Je třeba klást důraz na prevenci hlavních skupin chorob (kardiovaskulární onemocnění, nádory, infekční onemocnění a další).

Odkazy

Související články

- Prevence

Externí odkazy

- článek Disability-adjusted life year v anglické Wikipedii

Reference

1. BENCKO, Vladimír, et al. *Epidemiologie, výukové texty pro studenty 1. LFUK, Praha*. 2. vydání. Praha : Univerzita Karlova v Praze – Nakladatelství Karolinum, 2002. 168 s. ISBN 80-246-0383-7.

Použitá literatura

- BENCKO, Vladimír, et al. *Epidemiologie, výukové texty pro studenty 1. LF UK, Praha*. 2. vydání. Praha : Univerzita Karlova v Praze – Nakladatelství Karolinum, 2002. 168 s. ISBN 80-246-0383-7.